

11587

11588

11589

11590

11591

11592

11593

891.99

Z 17

11590

891.542-1

36-

ՆՈՒԱԳԻՔ

Ե Ի Տ Ե Բ Պ Ե Ա Յ

2013

4086
1001

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐ ԵՆ ՎԻՄԱԳՐ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Սուրբան հարևան Գուստի, թիվ 14.

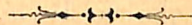
1894

2769

ՆՈՒԱԳՔ

Յ Ի Տ Ե Ր Պ Ե Ա Յ

ՄՈՎԱՓԻՆ ՎՐԱՅ

Առ Ազն. Տիկ. Եւփիմէ Աւետիսեան .

Օհ, երկարած հո՛ն շատ հետուն ծովափին վրայ .
Լուռ ամայի ես կը պաշտեմ ծովակս անմահ:
Անոյ խիճեր, օ՛ն, ըսկըսէ՛ք ձեր մեղմ սրերդ .
Շնչէ՛ հողմիկ, երգէ՛ ալիք, բուրե՛ն այերք:
Ծըփանք ծովու, դուք խաղացէ՛ք մազերուս հետ
Ջորս պաղպաջուն ջրերուն մէջ հոսեմ վէս վէս:
Ե՛կ, ո՛ր ալիք, ե՛կ դու, ծըփանք, զիս փայփայէ,
Եւ օրօրէ լոյժ անկողնոյդ մէջ կապոյտէ .
Հետ փրփուրներ, ձեր սիրունւոյն կուրծքին վրայ
Եկէ՛ք իյնալ, հոն իղձ դրէ՛ք, կրբեր անսահ:

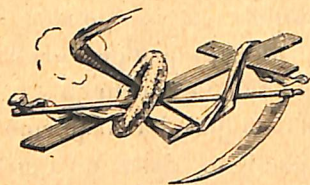
Կը մըռընչես, ծովակս, ինչո՞ւ. զի սիրուհիդ
 Գերիացած ցանկայ քաղաւի՞ մէջ քո ծոցիդ.
 Ձես սիրեր զիս, գիտեմ ոչինչ եմ ես մարմնով,
 Այլ հոգիս վիհ, անդունդ անհուն է ծոցիդ քով,
 Անդունդ անհուն՝ ուր սէր գորով կը դրնենք բոյն-
 Թէ զիս սիրես, քեզ նըւիրեմ զայնքս համբուն.
 Ձի քո ծոցին մէջ չըկայ սէր, չըկայ գորով,
 Այլ բան մը վտեմ որ սիրս կապէ սերս կապերով:
 Ա՛ն, ա՛ն, ծովակ, զիս սար հեռուն մէջն անհունին,
 Հորիզոնին մէջը նետէ զիս, ջուր անգին:
 Այլ թէ մարմինս քեզ նըւիրեմ, ինձ փոխարէն
 Ի՞նչ պիտի տաս. յասակդ եղած խոտէ՞ քարէն
 Ինձ զարդ շինէ, հիւսէ գօտի մէջքիս համար,
 Պըսակ գլխոյս քո խիներէն ալ անհամար:
 Եւ կապուեալ մէջքն հոգւոյս դու նըկարէ,
 Ձի սեւ է նա, շինուած է բուխ մութ ամպերէ:
 Ինձի ձօնէ, ձօնէ շրթանցս մեմունջ վրնիս,
 Վըսեմուքիւն ձօնէ նակսիս ծոցոյն վրսիս . . .
 Եւ կ'երագեմ դեռ երկարած ծովափին վրան.
 Մազիս քեիւր ջրերուն մէջ կը ծփծրփան.
 Հանգոյցներով ծովը մարմնոյս է փաքքըւած,
 Եւ անդունդին մէջ նա կ'օրէէ զիս այլայլած:

ԵՐԲ ԿՈՒՋԵՄ ՄԵՌՆԻԼ

Քարնան առտու մը գեղեցիկ,
 Մայիսի մէջ, մինչ ծառ ծաղիկ
 Դեռ նոր ծըլած կանաչ կարմիր
 Կապոյտ ներմակ գոյներով ժիր.
 Երբ երկընթի հետ կը մըցին
 Գեղով, բոյրով, գունով անգին.
 Մինչ արեգակն իւր ոսկիներ
 Ծովուն ջուրց մէջ ցանէ վար վեր.
 Եւ մինչ ծովուն խոր յասակէն
 Քոյր մը կուգայ գգուել անդէն
 Մի աղջկան, իւր սիրուհւոյն,
 Մազի խուրձեր ցիր սարածուն.
 Մինչ ծովեզերք չէ ամայի,
 ձերմակ մակոյկն հեռեւ սահի.
 Եւ հոն ցան ցիր աւազներն ալ
 Ադամանդներ բըւին դառնալ:
 Գիտէ՞ք, մեռնիլ յանկարծօրէն
 Յանկայի մին այդ օրերէն,
 Ծովափն անվիտես ես երկարած՝
 Մինչ դդեակներ մըսօք զմայլած
 Դեռ ապրելիք կենացս համար
 Յօրինէի հոն անհամար:
 Ո՛րչափ սիրեմ այդ մահն անգին,

Մեռնիլ յանկարձ մինչ երազ սին
 Երազէ մարդ ապագային
 Համար յոյզով լոկ սիրային :
 Եւ թող զանին դիակս յայնժամ
 Ծովը նետեն. զի կը ցանկամ
 Որ նըշոյնէր լուսնկային
 Իմ մարմնոյս մէջն ալ քափանցին.
 Քանզի հոյէն սուկամ հարկաւ ,
 Երբ կը տեսնեմ զայն եւ պապ սեաւ .
 Եւ զի հոգիս պիտի խանձի ,
 Երբ եւ տեսնէ մի պասանի
 Որ սիրունայն շիրմին վրայ
 Արցունք հառաչ յոյզով տեղայ :
 Քանզի զիտե՛մ, շիրմիկն իմ խեղն ,
 Յիշատակէ զուրկ ու տխրեղմ ,
 Զմրան ձիւնիկն , փռուոյն ամրան
 Պիտ' անհետի նիւզ ինձ նըման :

ԾԱՂԻԿՆԵՐՍ

Ես ծաղիկներս կը սիրեմ
 Երբոր ինձի խնդան ծայտին ,
 Կապոյտ գունով եւ քաղցրադէմ
 Երբ կը խօսին մէջ իմ արտին .
 Նոցա թերթին մէջ զի տեսնեմ
 Երանութեան մի շող վտեմ

Ես ծաղիկներս կը պաշտեմ
 Երբոր այգուն մեծ մեծ փթթին ,
 Առխակներու անուշադէմ
 Դընեն ականջ մեղմ սիրեբզին .
 Զի արտիս մէջ յոյս մը ծագեն ,
 Յոյս մը ցոլայ հոգւոյս ալէն

Ես կը պաշտեմ ծաղիկներուն
 Բոյրըն հետտին , տեսն անուշիկ .
 Նոցա սարսուռ դողող սիրուն
 Երբոր շնչէ հետտ զեփիւռիկ .
 Զի հոգիէս անցնի սարսուռ ,
 Յիշատակներ զարթնուն ամուր

Ես ծաղիկներս պաշտեմ դարձեալ
 Երբոր տեսնեմ կարիլ մը ցող
 Կարմիր ներմակ թերթին սակն ալ .

Զը գիտեմ է՛ր որք մը լացող
Յիշեցրնեն ինձի յանկարծ,
Որք մը բայսին ժպէն լուսած . . . :

Այլ մանաւանդ ծաղիկներուն
Համար սածեմ պաշտում անհուն,
Աստերու սակ երբ կ'ամփոփեն
Առաւօտեան քերքեր ժպտուն.
Քանգի կուսիկ մը կը յիշեմ
Սէրէն հիւժեալ կոյս մը նըսեմ . . . :

Նա մանաւանդ կը սիրեմ ես
Ծաղկներ ծաղկած լեռներու եով,
Ազաս, արձակ, գոյնով պէս պէս,
Որք կը ժպտին անոյժ ժպտով.
Նոցա ծոցին մէջ սխրալի
Զի սէր կարդամ, սէր փարելի . . . :

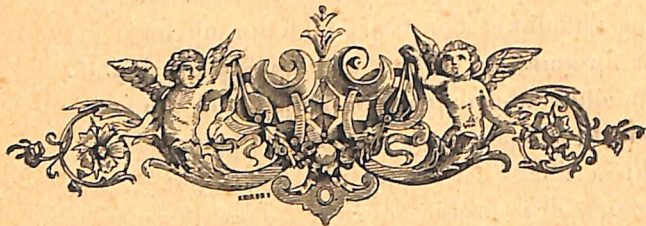
Հողակոյսի վրայ բուսած
Ծըլած ծաղկանց մեծ է իմ սէր,
Որք անդ ցիր ցան կուտան յանկարծ
Յիշեցրնել գոյգ շիրիմներ.
Եղբայրս ու հոյս ինձ կը խօսին
Հողուն սակէն կարծես հեշտին . . . :

Մ Ե Ռ Ա Մ Ծ Ո Վ Ո Ւ Ն

Ո՛վ ծով, հեռուն ննջես լրուիկ անկենդան .
Նաւակ մակոյկ ծովեզեր վրայ կը խորդան .
Լուռ ամայի ծովափ, չունիս հըրապոյր .
Սիրահարներ անդ չըզբնեն սէր համբոյր:
Սակայն ըզեզ կը պաշտեմ ես, այդ նըսեմ
Վիճակիդ մէջ իսկ հոգիս քեզ կը ձօնեմ .
Թող երկիւնքն ալ ծոցիդ վրայ խոնարհի,
Թող արեգակն հոն չըցանէ հուր փռի .
Փոյքըս չէ, ծո՛վ, բող լուսրնկայն չըկախէ
Ազամանդներ ծոցիդ խոսոց ծայրեւէն .
Փոյք չէ ծաղկունք քէ չըլըղեն բոյրն իւրեանց,
Թող կոհակներ սիրոյ երգերն առնեն զանց:
Այդ վիճակիդ մէջ քեզ նորէն կը սիրեմ,
Զի հըպարս ես, միտդ անյողողող եւ վըսեմ .
Գիշակեր սեւ ագուաւիդ ձայնն ինձ համար
Կ'արժէ հազար բան սոխակին սիրեզ վառ:
Զիւնը վերէն քո ծոցին մէջ կը սեղայ
Երկնքի մէջ փքրած քերքեր, *համեղեայ*,
Զոր կը ձօնէ երկին անուոնչ դիակիդ,
Մինչ մահուան մէջ կը ծփծրփայ սուրբ հոգիդ:
Ամայի ծով, կը ննջես գործ մոխրագոյն,
Անուոնչ անձայն մեծ մեռեալի մը հանգոյն .
Երկին միայն պատսալ մ'ունի քեզ համար,

Գործ ամպեղէն պասան մ'ունի ցուրս ու սառ
Արցունքն անոր քո ծոցին մէջ դեռ չի նկարձ'
Կը խըսանան, կը ներհրկնան գոգ յանկարծ:
Չէ', այդ ձիւներ ծաղկանց բերքեր չեն երբեք.
Այլ արցունքներ երկին թափէ, ո' ծով հէք,
Այդ մեռելի անշարժութեանը համար,
Մինչ ծոցիդ սակ կենդանութիւն կայ միտս վառ:
Այդ վիճակդ ալ սակայն ես շատ կը սիրեմ,
Քեւ սիրահար հոգիս քեզի կը ձօնեմ:

ԲՆԱՒ ԶԶԳԱԼ

Բընա՛ւ չգգալ ցանկալի՛ ես.
Չըզգալ թէ հոն ի դրդեկին,
Փողփողմանց մէջ, մահնին բենեգ
Վերմակին սակ, կայ դառնագին
Հրեօսակ եւ կամ սիրելին սան
Որ տառապի մահուան շնչով.
Ե՛ւ անդ արցունք դադար չըսան,
Զի ոսկւոյ սակն ալ կայ վրդով:

Յանկայի ես բընաւ չըզգալ՝
Թէ սա կարմիր խոճքին զբռնոյն
Սեւ անիթէն սլացող մուխն ալ
Գուցէ լինի մի մասն մարմնոյն
Հէ՛ք հայրիկին, զի՛ յետին շունչ
Աշխատութեան բեռէն անբաւ
Ըսպառեցաւ լրո՛ւիկ ու մունջ,
Փայտ նարեղէ յետոյ մեռաւ:

Բընա՛ւ չգգալ ցանկալի ես՝
Թէ սա կուսիկ, գոր ամէն որ
Տեսնեմ դիմօք դառն աղեկէզ,
Պատուհանին առջեւ նոր նոր
Վիտս ըզգեցած ծովն հայելով, —
Զի խօսեալն իւր, գանձն հեռակայ,
Զի գրբեր թուրք — սիրսն ի վրդով
Թէ նա մեռաւ, մահուան ցանկայ:

Զգգամ, չգգամ իցի՛ւ, հողե՛ր,
 Թէ սա սրխուր շիրմին ներքեւ
 Փսսած մարմինն էր որ կանգնէր
 Մայր մ'ընձանեաց, որդւոցն արեւ.
 Պիտի լինէր դրախտ մը նոր՝
 Տունն այն ցաւոց, սգոյ անհամար.
 Զգգամ իցի՛ւ թէ բնաւ այդ օր
 Զէ հնար ծագել որբոց համար:

Զգգամ թէ այդ ծաղկանց ճակն ալ
 Արձառուաց շիբ կը պահուրսին,
 Զոր բափած են գոյգ սիրեցեալ
 Այգուն վճռով աննընարին:
 Զգգամ թէ այդ յերկնից անկած
 Կայծը գուցէ անէծք է հուր,
 Մի պոսանոյ շքանցն այն կայծ՝
 Որում երկին փակէ ծոցն իւր:

Զգգա՛լ ոչինչ, չգգալ իսկ խինդ՝
 Թէ հընար չէ լինել անփոյր
 Վճաց, այլ յար սիրելոյ ի թինդ
 Պիտի մաշի ի մէջ հոգւոյդ.
 Զգգամ իցի՛ւ, օրտի տեղ քար
 'Իրուի մէջն իմ հիւժօյ մարմնոյն.
 Կարծր, կոտ քար՝ որ բնաւ չի զգար
 Թախիծներու ծովըն անհո՛ւն:

Երբ մեք ետ հետ անցեալ զիշեր
 Կը դիտէինք լուսընկալն վաւ
 Սիրս ի վրդով, զի հոն մեր սէր
 Կը տեսնէինք, հո՛ւր մեճավաւ.

Երբ դիտեցինք յաչս անբրբիք
 Քեզ հետ լուսին, հողեալս, մե՛ծ ցաւ.
 Սէրէն հիւժեալ օրտի մէջ վիտ
 Կաթիլ մ'արտօւր կաթկրքեցաւ:

Զի նախանձէս, ո՛հ, բաղձայի
 Որ սեւ խաւով պատէր կարծր հաս
 Անհուն միջոցն երկրիս երկնի,
 Եւ մարդ երկինք չըտեսնէ՛ր սաս:

Ու մեք երկուքս, ա՛հ, առանձին
 Նստէինք այդ խաւին վրայ մեծ,
 Եւ դիտէինք լոկ միասին՝
 Սէր կարդալով լուսնակին մէջ:

ԱՆՄԵՂ ՀՈԳԻՈՎ

Ըսեմ, աւա՛ղ. չես գեղեցիկ .
 Չունիս քընօռի եւ ոչ հրապօյր ,
 Ոսկի չունին մագերդ ֆրչիկ ,
 Մարգ՛ չուզէ հոն դընել համբօյր :

Գեղեցիկ չես՝ պատուհանիդ
 Առջեւ նսած երբ կը կարգաս .
 Ըսէպ կարծեմ ըզեզ հանիդ
 Անփայլ աչօք եւ մերձ յօրհաս :

Չունիս նրման այս աղջըկանց
 Աչք մանուշակ . կոկոն վարդի
 Այսիդ վորայ չըկայ փքքամ .
 Շարժումդ ունի ձեւ սրմարդի :

Սակայն ժպտիդ մէջ միամիտ
 Անմեղուքիւն կայ մի միայն ,
 Թեքեւ բռչուն անոյշ ժըպիտ՝
 Ուր գորով սէր փքքիլ ցանկան :

Եւ արդ գիտե՛ս քէ ինչո՛ւ ես
 Կը պահառիմ քեզմէ ժ.պսուն
 Ըսէ, շուշան է՛ր քաղցրեւես ,
 Երբ զեզ տեսնէ , խամրի իսկոյն :

ՅՈՌԵՏԵՍԸ

Թէ եւ դեռասի ,
 Բայց չըսիրեցի
 Այս կեանք սեւադէմ .
 Ապրիլը կ'ասեմ :
 Ինչո՛ւ եմ ծընած ,
 Կրկնեմ այլայլած ,
 Ես կ'ապրիմ ինչո՛ւ .
 Չէ՞ քէ մեռնելու
 Համար զարգանամ
 Կեանքիս մէջ անհամ :
 Գիշեր երբ լինի ,
 Մեծ յոյզերով լի
 Խորհիմ որ այգուն
 Յըրի երբ իմ փուն ,
 Ինչ վշտեր նորոզ ,
 Տանջանք անողոք
 Պիտի կըրեմ ես ,
 Յաւեր աղեկէզ :
 Թէ եւ չեմ նօթի ,
 Այլ սակայն սնոսի
 Մի պատառ հացին
 Իսկ կը կարօտին :
 Կ'ըսեն ամէն օր

Հեռանցներ նոր նոր
 Վայելէ հոս մարդ .
 Բայց ես մինչեւ ցարդ
 Տեսայ մեծ վեճեր ,
 Սիրսս քրին աւեր :
 Եւ ես չեմ ցանկար
 Ժրպիս մ'իսկ սրկար
 Որ իմ օրքներէն
 Թռչի կուրօրէն .
 Զի գիտեմ թէ այն
 Ծիծաղք իսկ կրնան
 Մի հէ՛ք բռուառի
 Որոյ սիրս վառի՝
 Հոգին ըսպառել .
 Մեր խիւնդն առաւել
 Տայ մարդոց , աւա՛ղ ,
 Կասկածներ նըւաղ :
 Ըսե՞մ տակաւին . . .
 Երբ մանկունք ծընին ,
 Փոխան այոց պէս
 Խնդալու , պէտպէս
 Հանդէս ու տօներ
 Երբեք չեմ տօներ :
 Այլ ողբամ սերսիւ
 Ես գիշեր ու օր
 Վըրան հէ՛ք մանկան ,
 Որ նիչեր կական
 Ծընած իսկ օրէն

Յաւըն անօրէն
 Պիտի այ նըմա
 Բընոյթովն անտան :
 Վա՛ն այն ծընողին
 Ոյր մի օր որդին
 Անէ՛ծներ անդէն
 Պիտ՝ հանէ օրքնէն
 Այն էականուն՝
 Որ ցաւոցն անհուն
 Եղած են պատճառ ,
 Լոկ սիրով աննառ
 Նեճելով յերկիր
 Զայն անկարեկի՛ր :
 Եւ ամէն ժպտի
 Մէջ կը պահուրքի
 Արիւն մ'ալ անուտս ,
 Որ մարդկան իսկ կուտս
 Թանայ կարմիրով ,
 Կեանքն անվրդով .
 Ծովըն իսկ կապոյտ ,
 Որ դէզով կոյտ կոյտ
 Ծածանի եւ յոյս
 Ներճնչէ հոգւոյս ,
 Մի օր չի՞սպառնար
 Կուլ տալ զիս . բառնար
 Իցի՛ւ թէ աստի
 Հասակքս անտի :
 Հոս զղջայ ծաղիկ ,

1001
 9284

Շուեան եւ վարդիկ ,
 Թէ է՞ր ծրլեցաւ ,
 եւ բոյրն ընդ բրնաւ
 Տարածեց այգուն .
 Մինչդեռ զայն մրթուն
 Անցորդ ոք անսիրս
 Իւր ոսնեռով բիրս
 Պիտի կ'ոխտէ .
 եւ պիտի խոսէ
 Նորա բոյրն անուշ ,
 եւ տեսքն մեղուշ :
 եւ քոչնոյ համար
 Ըսեն անհամար
 Օրհներգներ կ'երգէ .
 Գոհութեան երգ է
 Մէն մի նվլըլուն
 Որ կտցէն քոչնայն
 Յերկին սըլանայ :
 Չըսեն , առա՛դ, նայ
 Տեսնէ իսկ անգամ
 Որսորդն անըզգամ ,
 Որ խորն անտառին
 Հրազէնն ի ձեռին
 Ծակէ խոցոսէ
 Իւր միս բամպակէ .
 Թէ չէ այն օրհներգ
 Կամ սիրոյ հեշտ երգ .
 Այլ անէ՛ծք գուցէ՛

Չոր կը յեղյեղէ
 Յուզեալ շեշեռով .
 եւ ցանկայ փուրով
 Պարզել իւր քեւեր .
 Սակայն կարեվէր
 Խոցոսուած սրէն
 Կ'իյնայ իսկ անդէն
 Ի գետին դողդոջ :
 եւ ամէն հոգւոց
 Կամ իրաց անուշ
 Այդ չէ՞ կեանքն փուն .
 Կա՛յ, օ՛ն , ասկէ զաս
 Ուրիշ կեանք մ'ազաս :
 Ծրնիս վշեռով ,
 Անցնիս կեանաց ծով .
 Անթիւ մըրբրիկ
 Կեանքդ հանդարտիկ
 Բիւրաւոր ծրւէն
 Անդադար կ'ընեն :
 Իբր վերջին բախս ,
 Յե՛տ յուզից անխախս ,
 Չարչարուիս օրեր .
 Ապա սիրս յաւեր
 Երբաւ ցուրտ հողուն
 Տակ նեխիլ համբուն ,
 եւ կամ որդ լինիլ ,
 Որդ զազրատեօի՛լ . . . :

Բ Ա Ղ Ջ Ա Ն Ք

Սա նաւակը նստինք քեզ հետ
 Ու հեռանանք ափունքներէն,
 Մեր յիշատակն ըլլայ անհետ
 Ջրերուն պէս՝ որ չըստանեն
 Թիակներուս հետքը քեթել :
 Եւ իբրեւ պատմենք այն տեղ
 Մեր բարձանքներ ներմակ ու սեւ .
 Փրօպիս , արցունք բափենք հիւրքեղ :
 Գիտե՞ս շրթունք մեր շատ կ'ուզեն
 Լուսընկային սակ արծաթի
 Խրմել անյայտ յոյս ջուրերէն .
 Յայնժամ արցունքն որ կը կարի
 Ջրին մէջ աչքէն մեր բոլորքի՝
 Պիտի սանք կույ գիտցիր նորէն .
 Բայց այս անգամ խաչման փոքի
 Շողերն անոնց մէջ տի՛ր ցանեն :

Այն ատեն մենք կ'ըլլա՞նք բռուտ ,
 Երբ վիշտ հետուենք յաչաց վրէտի ,
 Մեր սուր ցաւեր բափենք ի վայր
 Եւ անոնց տեղ խրմենք ժըպիտ :
 Թող նախանձի հրեշտակն անգամ
 Մեր գգուանքին վրայ անուշ ,
 Երկինքն անգամ . . . բայց կը վախճամ
 Որ շողի տեղ չըցանէ փո՛ւշ . . . :

Խ Ա Ջ Ը

Խաչը արտին վրայ մեռաւ
 Իւր ձմեռն մէջ այդ պառաւ կին .
 Տխուր օր մ'էր երբ վիշտ ու ցաւ
 Աւխարհի մէջ զայն նետեցին :

Հիւղի կեանքէն զոտ նա բընաւ
 Չառաւ փառքի նոխուրեան դաս .
 Հիւղակի մէջ էր որ ծընաւ .
 Հիւղակին մէջ ըրին զայն հարս :

Լացաւ մի օր երբ մանուկ էր ,
 Եւ դրացւոյն պզտիկ աղջիկ ,
 Հրեշտակի պէս հագուած ու գէր ,
 Յրցուց անոր մի խաղալիկ :

Նա բարեպաշտ ունէր հանի .
 Արեան մի գետ անցաւ արեւն .
 Ըստփոփելու համար զանի ,
 Եկեղեցի տարաւ անդէն :

Ու խօսեցաւ խաչի վրան ,
 Չարչարանքին վրայ մարմնաւոր .
 Բայց խեղճ բռնիկն անկէ մի բան
 Չընասկըցաւ բընաւ այդ օր :

Այլ երբ ըսէպ խաչի դասեր
Կեկնըւեցան, իմացաւ նայ
Թէ իւր պարսֆն է սածել միջոս սէր .
Խաչին համար կ'ապրէր հիմայ :

Ու նոխուրեան համար նա բնաւ
Ա'լ չըլացաւ, ու բոռներուն
Խաչի դասեր տարով մեռաւ,
Մտին վրայ խաչըն անհո՛ւն :

Մ Ա Յ Ի Ս Ի Մ Է Ջ

Մայիսի մէջ մարդ կը մեռնի՞,
Կը խորհէի առաւօտուն,
Երբ սրգաւոր մի պատանի
Ծաղիկէ պըսակ տանէր մի տուն :

Մայիսի մէջ հակապատկեր
է դեռատի կուսիկին մահ .
Երբ խոս ծաղիկ ծառ են ծըլեր,
Ծաղիկի պէս կը բօշենի նա :

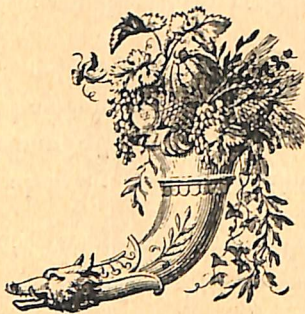
Պահ մը յետոյ սեւ ամբոխին
Մէջ կ'երեւայ դազաղ հերմակ,
Կեանքն արդ կարծես իւր ոտխին
Անէ՛ծփ կարդայ վշտով համակ :

Այլ ծաղկանց տակ դազաղն անոյ՞-
Գոգ ժպտելով՝ կը բողբէ
Անոնց որ միջոս կ'ողբան անյոյս .
Մահուանն համար ինքն անհոգ է :

Ու քիչ մը վերջ փոսին մէջ զայն
Կը զետեղեն հեծեճագին .
Յետին ողջոյն տարով դառնան
Յանձնել վշտեր ծովուն, դաշտին :

Մայիսի մէջ կը մեռնի՝ մարդ . . .
 Բայց այդ ամսոյն քիչ կը սխախն :
 Երեկոյ էր , սրդայ մը վարդ
 Հովսիսն խոր ծուռ գար առանձին :

Սիրելին էր այդ աղջրկան ,
 Որ սուգ քաղէր ծաղկէն դաճսին .
 Եւ օրհնելով փունջն այն ծաղկան՝
 Տարաւ անոր յիշատակին :

Երբոր նայիմ խորունկ աչքիդ մէջ սեւորակ ,
 Անուրջ մը հոն կ'երբայ հալիլ օրսիս խորէն .
 Երբոր դիտեմ ջինջ բիբեռուդ մէջ անապակ ,
 Երկիւղներ խոր բոյր հոգիս կը պատարեն
 Անհունին պէս :

Ադամանդի պէս արցունքներ հոն կը շողան ,
 Բոյլ ու կայծեր շողան վառին հոն վառ ի վառ ,
 Անդունդ խոհեր կը խրտանան ամպի նրման ,
 Ու սարսուռներ դարակ մարին հոն մեղմաբար
 Անհունին պէս :

Կ'ուզեմ որ միշտ հոգիս անոնց մէջ ցոլանայ ,
 Անոնց մէջէն տեսնեմ նրկարն որ կ'երագեմ .
 Հոնկէ լրսեմ անոյշ նրւագն անյուր անմահ ,
 Հոն տեղ լինին խամրած ծաղկին բոյրեր վրսեմ
 Անհունին պէս :

Եւ կըմայսմներ յիշատակացն իմ սուրբ ու կոյս ,
 Ուրուանրկար բաղձանքներուս այն տեղ ըլլար .
 Նեմարէի ես այն տեղէն իմ Ասուծոյս
 Պատկերն անշա՛փ , եւ դիտէի զայն հոգեսպառ
 Անհունին պէս . . . :

Դ Ա Շ Տ Ի Ա Ղ Ջ Ի Կ

Աղուօր աղջիկ, մազերդ ձըգէ,
Թող ծփծրփան մեղօ՛ օղին մէջ.
Նոնի հասակդ մերք վար կըբէ,
Ըրէ՛ քննուօ բիւր ելեւէջ:

Դաշի աղջիկ, քեզ երանի՛,
Անխորհուրդ ես գառնուկիդ պէս.
Տե՛ս, ան ալ բնաւ չըվարանի
Յասկել խոտին վըրայ դէզ դէզ:

Անուօ աղջիկ, թեւերդ բաց,
Գրնա՛ մըսիր առուակը գով,
Յե՜տյ նսէ եգերէն ու բաց
Մազերդ չորցուր մեղմ նազելով:

Մասաղ սըղէն մի ամչնար,
Որ հեռուէն քեզ կը դիտէ.
Ան քեզ ուզեց, եւ փուկին մայր
Ըսաւ. Աղջիկս առ, ա՛լ փուկդ է:

Սիրուն աղջիկ, մազերդ չորցան.
Առ սափօրըդ, աղբիւր գրնայ,
Ջուր բեր որ փու կտրին փեսան
Կըրակ սէրէն քիչ մը գովնայ:

Վարդ այտերով անուօ աղջիկ,
Երբոր քեզի հե՜ս նա խօսի,
Չըլլայ որ դու դեղնիս քըչիկ,
Թող տուր բերնէն շաքար հոսի:

Գիտե՞ս եղբայրդ է ալ անի,
Գե՛զ քրոջ պէս պիտի սիրէ.
Ա՛լ մայրդ երկու զաւակ ունի,
Մի ամչնար նայուածքներէ:

Շ Ո Ւ Շ Ա Ն Ի Պ Է Ս

Մայրք շուշան մ'էր արդէն նուրբ,
 Երբ կուսիկ էր սժգոյն ու սուրբ.
 Բայց երբ մանկան ճիչն առաջին
 Կաթըն ուզեց իւր բոսիկնին,
 Նա խամբեցաւ սրնարին հով՝
 Մարմինն հողուն կրտսակելով
 Շուշանի պէս:

Յետոյ աղջիկը լոկ կ'ապրէր
 Մարմնով դողբոջ, դեղին մագեր.
 Այնքան դժգոյն, այնքան ճերմակ,
 Ոյր քաթիկին համբոյ՞ մը սափ
 Իսկ չըզբրին՝ որ չըսարտայ
 Անոր մարմին գոտ մարգարտայ
 Շուշանի պէս:

Եւ ալ զարբում եղաւ անուշ,
 Նա պատանեակ դարձաւ մեղուշ.
 Աննէլիւսի անուշի հման՝
 Հոգի, սարսուռ, յուշ մ'էր լոկ այն.
 Տըղան վախցաւ դիտել զանի
 Որ յուզմունքէն շատ չըխամբի
 Շուշանի պէս:

Հիմա սիրոյ սարիքն ունէր.
 Զմբռնեցին զայն պարմաններ,
 Առխակաց պէս որ շուշանին
 Համար չունին երգ սարփային.
 Արցունք հոսէր մերք աներշունջ,
 Առատօս մ'ալ չունէր նա շունջ
 Շուշանի պէս:

Ի Ն Չ ՈՒ Գ Ե Մ Ս Ի Բ Ե Ր

Մո՛վ, ինձի ըսիր • Ինչո՞ւ կը սիրես,
 Ինչո՞ւ կապուեցար ալեակիս կապոյտ,
 Ինչո՞ւ կը ցանկաստ քո դժգոյն երես
 Տեսնել կոհակիս մէջ ներմակ ու մուր:

Անմեղ պատանին քսաւ • Իմ արտին
 Մէջն եկու փակէ սէրքոյ ու արտիկ •
 — Ա՛խ, չէ, գոչեցի, դու հողու որդին,
 Գրնա՛ եւ գրէիր անթուխն աղջիկ:

Ձի են սէրս, հողիս քոչունն անձանօք,
 Ճախրեմ սըլանամ յերկին եւ ի ծով,
 Թառամամ ծաղկին կապուիմ սիրայօղ,
 Թըռիմ օդաչու ասուպին թելով:

Ձէ, քու սիրքոյ շատ նեղ է իմ հոգւոյս •
 Գրնա՛, պատանի, ծովն է իմ լոկ սէր,
 Հոն կ'ուզեմ խոկալ, մեռնիլ սիրայօյս •
 Գրնա՛ հեռացիր, օ՛ն, չեմ ես անէր:

Ձէ՛, չեմ ուզեր ես փակուիլ արտիկ մէջ,
 Քու միօրինակ յարակայ արտիկ •
 Ես ծընամ օրէս զբի սէր անեւջ
 Մովուն, ալեկին, ջըրին ջինջ վընիս:

Մովն անօրինակ է ու անսովոր •
 Նա զիս սիրէ շատ, իրեն սածեմ սէր •
 Երբ քեմ գաղտնիս հին, սակայն յոյժ նոր,
 Մահաբաղձ հոգւոյս թէ պարզեմ թելեր,

Նախ սրտի սեւնայ, մրոքնչէ վեճէն,
 Ժամերով անլուր ինձի կը խօսի •
 Այլ շուտ հանդարտի, կապուեցայ նորէն,
 Կ'երգէ սիրուհին որ պիտի մեռնի:

Այլ երբ զիս սիրես, թուառ պատանիս,
 Պիտի չըխօսիմ քեզի հետ բընառ
 Գաղտնիքիս վըրայ • չըպիտի ցնորիս,
 Երբ զայն իմանաս, դառն յոյզէդ անբաւ:

Հասկըցա՞ր հիմա, զրոյ սիրահար,
 Ինչո՞ւ կը կապուիմ ալեկին կապոյտ,
 Ինչո՞ւ կը ցանկամ իմ հասակս ալ յար
 Գիտել կոհակին մէջ ներմակ ու մուր:

ՀՐԵՂԷՆ ՈԳԻՆ

Թող երեկոյ մ'ըլլար աեման ,
 Դեղնորակ գոյն , դալուկ երկինք ,
 Ուր քափառէր խորեմն ամպոց ,
 Որպէս կենաց խորեմն երկրի՝
 Դու քափառիս աօսանդական ,
 Ու հեռուէն երեւնայիր
 Թեքեւափայլ՝ կոխոսեցով
 Տերեւներուն վրայ մահագոյժ .
 Թող մարմնոյդ սակ խըբսային
 Նորոգ ծըլած քերքեր զարնան .
 Որպէս ընդ միշտ արցունք քոջեն
 Համակ արտիկդ վեճով գեղուն ,
 Մինչ զանգակի ձայնն աւեհէր
 Աննէլիւսի ժամն անձկայի ,
 Եւ մի առ մի ծովն հեղուիր
 Վեճացդ հոլլեր հոգեխըռով .
 Հրուանդանին ծայրն հասնէիր
 Ուր քեւածի հոգիդ ընդ միշտ ,
 Եւ հուրիի պէս հերարձակ
 Անդունդներէն քոչէի քովդ ,
 Ու գգուէին վեճաչարչար
 Խոհուն նակասդ հերացս քելեր ,
 Ճակասդ ուր կրակ սիրոյ վառի .

Ուր կուսակսն կուրծփիդ խորէն
 Կայծեր քոչին աւսդափոշի ,
 Հոն կոուիլ կոյս անուրջից հեճ :
 Այդ վայրկեցիդ մէջ երազուն
 Բընկէին մագիս քելեր
 Ճակսիդ հուրէն , առուպին պէս
 Շրջմոլիկ հուր ըլլայի վաղ .
 Զո՛ւր քեւաբաց դու խնդրէիր
 Հուր մագերուս փուռն հմայիչ .
 Ու դարձդարձիկ փարոսին պէս ,
 Նման արեւուն վառ կըսորին ,
 Կամ փայլակին լուսոյն բեկբեկ
 Նըմանցներ զիս աշխարհ ողջոյն .
 Մարդ չըգիտեար քէ կոյս մ'էր այն
 Որ քու նակսէդ բընկեցաւ ,
 Արագապաց ռումբի մը պէս
 Մըխրնեցաւ ծովուն յասակ ,
 Հոն շիջանիլ , հոն մեռնիլ վաղ ,
 Մարմարայի անդունդին խոր ,
 Զոր քեզ հեճ միշտ մենք սիրեցինք :

ԵՐԳ ՄԱՆՐԻԿ ԱՂԶԿԱՆՑ

Անվիճես մանկունք , գառներու պէս
Մարգերու մէջ , օ՛ն , nusnustեմք ,
Երգեմք զըւարթ , ժպտուներեսս
Մեր մօր քեւիկն մէջ իյնանք մեմք :

Վազեմք , ընկերք , բլուրն ի վեր
Սլանանք գողջիկ շարժումներով ,
Երգեմք ուրախ ծաղիկն ու սէր ,
Շուտ պար կազմեմք , օ՛ն , քովէ քով

Նուրբ քիթուանց պէս ծաղիկէ ծաղիկ
Մանր ոտներով ցատկեմք քեքեւ ,
Շինեմք գլխու ծաղիկէ բարձիկ ,
Պարեմք յետոյ մեմք քեւ ի քեւ :

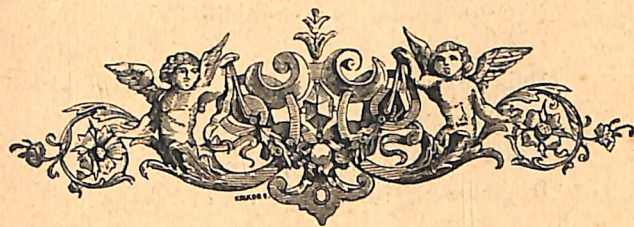
Թռչիմք քոչնոց ալ ետեւէն ,
Մեր կարկաչէն քանք առուակիկն ,
Շողեր առնեմք հուր արեւէն ,
Եւ քող կոչեմք մեզ արու-կիկն :

Ծաղկունք քիթուանց հետ կը խաղան ,
Զրի մէջ երկնից շողեր պարեմն ,
Սոխակն ալ , օ՛ն , կ'երգէ այնքան ,
Մեմք շատ կ'արժեմք ծաղկէն , քոչնէն :

Ծափ զարնեմք ծափ , մեմք հրեշտակ եմք .
Մայրիկս այսպէս կ'ըսէ յանախ .
Մեր քեւերուն փետուր դրնեմք ,
Հայրիկս քոչուն ըսաւ ինձ վաղ :

Արեւ էք դուք , ներմակ ամպեր ,
Հոգիներ էք , սէր էք ու յոյս ,
Կ'ըսեմք մեզի պարման ու ծեր ,
Մեր ծընողաց խիղզի եմք եւ յոյս :

Գիտեր է մութ , մեմք ալ տուն ,
Մեր մօր քեւեր մեզ կը սպասեմք .
Վաղն ալ մերն էք , դաշտեր ծպտուն ,
Մեմք ալ ձերն եմք վաղիւ նորէն :

ՔԵՐԹՈՂՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մտիս վրայ եկո՛ւ հանգչէ,
Գողջիկ ծաղիկ գերեզմանին .
Քեզմէ թէ մահ բուրէ, հոգ չէ,
Խոկմանցս բոյրէր քեզ նրմանին :

Ես չեմ խորհր, դու մի՛ դողար,
Սեւ ցօլունէդ, քերթէդ տօգոյն .
Մանկան շիրմին վրա՞յ ծրլար,
Յիշատակն ես սուրբ հոգւոյն :

Մի պատանի՞ ցանեց ըզքեզ
Դամբանին վրայ հէ՛ք մայրիկին,
Թէ մի կուտիկ խեղճ սիրակէ՞զ՝
Մի պարմանի յիշատակին :

Պատասխանեց՝ ծաղիկն անխօս .
— Զիս մի՛ խըլեր, աղջիկ սիրուն,
Ամէն աշնան կը ծրլիմ հոս
Ի յիշատակ քերթողներուն :

ՅՈՒՋԵԱԼ ԾՈՎՈՒՆ

Նորէ՞ն վիշտ ունիս, ի՞նչ կայ, ըսէ, ծով,
Ինչո՞ւ կը գոռաս, ինչո՞ւ մըռքնչես .
Գիշեր է, ննջէ՛ անհոգ անվրդով .
Լուսինը վերէն քող գգուէ ըզքեզ .
Թող կապոյտիդ մէջ երկինքն ալ զըւարթ
Իւր յոյս աստղերով շողայ ու փայլի .
Լուսնակ քող վերէն իւր յոյս վարտերն արդ
Ծոցիդ մէջ ցանէ, որպէս հայելի:
Դու իւր սիրահարն, իւր հոգին, իւր կեանք,
Մի՛, մի՛ ալ յուզեր իւր մագերն աղուոր,
Մի՛ սպառնար ափանցդ ալ մահ ու զրկանք .
Հանդարտէ, ո՛ր ծով, պատկեր շողաւոր,
Եւ հեռուն լրսէ ի՛նչ աղու երգեր
Կը յօրինեն հոն խորն անտարին կոյս
Զոյգ կոյս ոգիներ, ոյց երգ սիրանուէր
Զեփիւռին թելով գայ բաղխել հոգւոյս:
Ծո՛վ, ես կը յուզուիմ այդ սիրոյ երգէն .
Դուն ինչո՞ւ վշտով դառնանաս փրփրիս:
Ըսէ՛, ծով մը չէ՞ իմ հոգիս արդէն,
Ինչո՞ւ հայիմ ես սէրէն, սիրելիս .
Դու գոռաս ուրիս, ալ հերի՛ք գոչես,
Կը յուզուիմ ես ալ, ըզմայլիմ սակայն,
Թէ եւ հառաչներ քոչին շքներէս .
Քայց իմ ծով ոգիս, ծով յայգեսս այնքան

Հանդարս են նորէն, հեշիւ կ'ուկնորեն
 Սիրահար արտից գգուանացն անուռ :
 Լըռէ ալ, ո' ծով, եկու այժմ անդրէն,
 Եկ' եւ իմ մարմնոյս փաթրէէ քնուռ :
 Եկու եզ նուիրած երգերս լրսէ,
 Երգեր են սիրոյ, եւ երգեր վշի .
 Տես թէ իմ ոգիս յար քաթախուած չէ
 Սեւ մաղձերու մէջ . երանց կապուսի
 Հոն պիտի տեսնես քսէպ նրկարուած
 Ճերմակներու մէջ ժպտելով գոյսրիկ :
 Ծով, այդպէս հիմա հանդարտիս յանկարծ .
 Բայց ապշած ինչո՞ւ ետ քաշուիս լրսիկ :
 Ա՜հ, ներքեւն հոգւոյս կապոյտ նրկարին,
 Ի՜նչ, նշարեցի՞ր սեւ գոյնը դաժան .
 Կապոյտն են իղձերս որ կը նրկարին,
 Ու սեւն է դագաղն ըղձիցս անկեկան,
 Եւ այն ներմակն ալ բարակ շրջաբեայ
 Ծածկոյթ դագաղին է նուրբ քափանցիկ .
 Դիտէ անկէ ներս, տես թէ հոն անա
 Մեռած իղձերուս կրմախփներ կան ձիգ .
 Եւ դուն այդ պահուն պիտի զքրաս շաս,
 Եւ լոկ ինձ համար պիտի յուզուիս, ծով .
 Յայնժամ սիրուհիդ, լոկ քեզմով հրպարս,
 Ծով պիտի դառնայ . . . խնդի արցունքով :

Ի Մ Կ Ե Ա Ն Ք Ն

Ես զեփիւռն եմ, գգուեմ քզվարդ,
 Սէրն եմ ծաղկին քարմ նորածին
 Որ կը յուզէ քրնար զըւարթ
 Բանաստեղծին :

Ես խօլլնքաց քամին վայրագ
 Որ հիւսիւտէն խուսափի յար,
 Երկինն ու ծով լիզէ անյագ
 Եւ կոյս անտառ :

Ես նրման եմ գոյսրիկ ծիծուան
 Որ ծաղկին հետ սիրէ ապրիլ .
 Կաթէ կսցէն մեղրածորան
 Երգ սիրածիլ :

Ես ազոաւն եմ որ դիակին
 Եւ գոռ ծովուն է սիրահար .
 Սեւ խուրթերու կուտայ հոգին,
 Թառի՛ կիպար :

Արշայոյս մ'է զըւարթ զարնան
 Սէրս ուր փթթին ծաղիկ եւ յոյս .
 Եւ խանդոք ուսնուն քիթրանց նրման
 Շուրջն իմ հոգւոյս :

Եւ մութ երկինք՝ ուր վառ լոյսեր
Իսկ չըկարեն քափանցել յայն ,
Եւ ոչ իսկ սէր :

Մարգերու մէջ սահող առուին ,
Սիրակարկաչ գետակներու
Համանըման է իմ հոգին
Վտէէ հեռու :

Բայց ովկէան մ'է անսահման .
Չունի յասակ , այլ յոյգեր խել .
Փոխեն ընդ միտս ամպրոպք այնքան
Կապոյսն ի սել :

Շրջմոլիկ հուր եմ , կայծ յիմար ,
Փայլիմ ուսնում գէթ մի վայրիկ ,
Ամփոյթ քէ մերք ես խօլաբար
Այրեմ մարդիկ :

Սակայն մարիմ , կը մքիսամ վա՛ղ ,
Ածուխ մը լոկ դառնամ հիմակ ,
Սեւ կը գըծեմ . կեանքս է , աւա՛ղ ,
Մարած կըրակ . . . :

Ս Ի Ր Ո Յ Ս Գ Ե Ր Ե Ջ Մ Ա Ն Ն

Ծո՛վ , սար խորհիդ մէջ պահէ
Հոգիս կրծող սէրն անմահ .
Քանզի ւրտիկս ալ վայ է ,
Եւ սակաւիկ զուարթանայ :

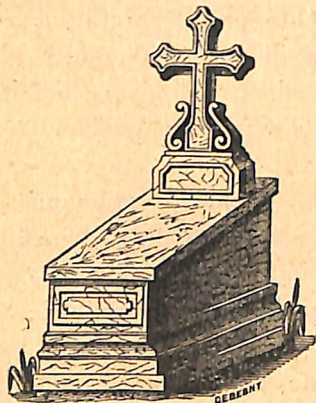
Տա՛ր , շուտ քաղէ խորհիդ մէջ
Սիրսս ըսպառող ցանկաւէս
Իմ այս սէրն , ա՛հ , հուր անեղջ ,
Թող հոն մարի առ յաւէս :

Ե՛կ դու , փրփուր , զովացու
Կուրծիս խորհին մէջ անհուն
Տենդն այս սիրոյս մահասու .
Դու գգուէ լանջս այլայլուն :

Ծո՛վ , մքտերիմ գաղտնապահ ,
Եկ եւ իմ վիշտն ա՛ռ մարմնէս ,
Ալեօք յուրիկ հեգասան
Օրրէ իմ սիրս սիրակէգ :

Թող ալ մարմինս քեքեւնայ ,
Յորդ արցունքով դիտեմ հոն
Օրորող սէրս ալեայ վրայ ,
Թող հետդ ապրիմ սիրածօն :

Թող իմ սիրոյս շիրիմ սառ
 Ըլլայ ծոցիդ խոր յասակ .
 Ա՛հ , զայն նորէն չեմ մոռնար ,
 Թէ վիհի ծածկեն իրենց սակ :

Նաւակդ իմ , քոչէ՛ .
 Կոհա՛կ , զայն քոչէ .
 Ծովուն ջինջ ալեակ ,
 Զերդ կոյս հերարձակ ,
 Գգուէ զիմ նաւակ :

Առագաստ կ'ուռին ,
 Ոսումն իմ կուրին
 Կը ցնցէ հոգիս .
 Մտիկս , կը մոգիս
 Ի սես նաւակիս :

Փրփուրք ոսոսուն ,
 Կաքն ըսեանց ծովուն ,
 Նաւուս հես խաղան .
 Երկինք ալ կ'աղան
 Փոքի լոյս իմ վրան :

Թոչէ՛ , իմ նաւակ ,
 Իմ անոյս զաւակ ,
 Քո քեւեր պարզէ .
 Տե՛ս , երկին պարզ է .
 Հո՛ն ի վեր քոչէ :

Կայներէս ի վար
 Լուսնակն անդադար
 Արկէ իւր շողեր.
 Վրսեմ է գիշեր,
 Զուրերն երգեն սէր:

Կտենն անդունդներ,
 Փերենն սա բոյլեր.
 Ի պայծառ գիշեր
 Սըլանանն ի վեր . . .
 Նառակս, ո՛ր իմ սէր:

Արցունքներ կան որ մեր հոգին ոռոգեն,
 Անձրեւաց պէս որ բոյս դալար նորոգեն.
 Կան արցունքներ ցօյիկին չափ նուրբ փափկիկ,
 Որ փայլ մը սան աղուոր աչքին գերդ ծաղիկ:

Արցունքներու կան հոգեմառ հեղեղներ,
 Կան մարմնացեալ՝ որ պասկերեն մեզի սէր,
 Կան որ գուք են, յոյս, խիճդ, գգուանն ու գորով,
 Ադամանդի հասիկ են այլ վառ շողով:

Այլ իւր արցունքդ է, ո՛վ միակ սիրելիս,
 Անդունդ անհո՛ւն, Մեռեալ ծովուն չափ սրխուր,
 Խոր ուկէան՝ որ քառալէ բեր ալիս:

Դիւքիչ է գեղդ ու հոգիդ է անեղջ հուր.
 Եթէ իմ սիրս բուրասան մ'է ծաղկազարդ,
 Զիրկ արցունքէդ՝ անապաս մ'էր խոր անարդ:

ԹՈՉՈՒՆՆԵՐՈՒՆ

Օ՛ն, լծուեցէք, քոչնիկներ ,
 Իմ նաւակիս ըսպիսակ ,
 Փետուրք կուրիս քող յեզեր
 Ծառայեն ինձ պասսառակ
 Առագաստի տեղ , սանին
 Թող զիս հեռուն վայր մ'անեսս ,
 Եւ ես ուրախ հետ բախսին՝
 Հրնուիմ երգեմ յար ընդ ձեզ :
 Օ՛ն, ձեզի հետ խօսիմ ես ,
 Ու ծովուն նետս մտնուցիմ
 Ես ունկնդրեմ քոչնոց պէս ,
 Եւ մերք երգեմ հետսագին :
 Եւ քող սանին առջեւէս
 Դաւեսեր, տուներ լեռանց վրայ ,
 Ու չըխորհիմ բնաւ ես՝
 Թէ հոս ծընայ ու սրնայ .
 Թէ հոս վճեր բազմամեայ
 Եղան խնդիցս ընկերք հին ,
 Եւ հոն մտնամ թէ եղայ
 Վըկայ իմ մօր արցունքին .
 Եւ քող չայրեն, ինչպէս արդ,
 Սիրքս հառաչներ վառ հուրէ :
 Եւ դու , նաւակդ իմ հըպարս,
 Առագաստով փետուրէ

Տա՛ր զիս . բընաւ չըհըպինք
 Ցամաքին մօտ չոր սրխուր .
 Եւ մի պասսէք ինձ, երկինք ,
 Թախծի բաներ , ցաւեր սուր .
 Եւ ոչ՝ թէ ծովն անագին
 Ձեր արարչին արցունքն է,
 Իւր լոկ մէկ շիքն արցունքին ,
 Որ վիճս եւ սուգ կը բափէ :
 Օ՛ն , զիս տարէք, քոչնիկներ ,
 Ուր որ բաղձայ ձեր հոգին ,
 Առանց վճի ուր կայ սէր . . .
 Ծոցն Աստուծոյ Անհունքին :

ԾԱՂԻԿՆ ԵՒ ԹԻԹԵՌՆԻԿ

Յաջորդած էր յորդ անձրեւէն վերջ ջինջ յսակ
 Եւ կենսասու աւնան ցերեկ,
 Եւ ամայի փողոցին մէջ, ցած պասին սակ,
 Ծլեցաւ կապոյտ ծաղիկ նորեկ:
 Աւնան յէտին զարդն էր սժոյն, եւ քիթեռնիկ
 Նորա գեղէն հրապուրուած՝
 Ուզեց վերջին անգամ գգուել այն նուրբ ծաղիկ,
 Եւ մեղմ բռնիչով իջաւ յուզուած:
 Փայփայէր զայն՝ «Սիրուն բուրիկ» անուանելով.
 Եւ երկիւղէն բէ չըխամբէ,
 Թեքել մարմնով վրան դադրած՝ սուրբ գորովով
 Ծըծէր կաթիլն այն մարգարէ
 Որ դողդոջէր նորա քերթին վրայ, կարծէք
 Արտար հոգւոյն ցաւէն անհուն:
 Այլ կռելով քիթեռին նէտ իւր վիհակ հէք՝
 «Շղթայր,» կ'ըսէր, «ես չեմ բռնուն.
 Քեզ հետ կրնա՞մ ապրիլ յերկիր երանաւէս.
 Կ'երթաս սիրել մի այլ ծաղիկ,
 Երբ ես սըխուր բախտիս վրայ կ'ողբամ յաւէս:»
 Սակայն քիթեռն ըսէր. «Բուրիկ,
 Դու մի հոգար. ո՞հ, ես ըզեզ շատ կը սիրեմ,
 Քեզ հետ միայն պիտի մեռնիմ:»

Թուփի մը սակ, ոչ շատ հեռի, կասուն նըսեմ
 Աչերն ի բաց դիտէր ուշիմ...
 Ոյս լուծելու մըսօք կարծես սիրեն ի վրդով,
 Գետնի վրայ նա երկարեց
 Ճապուկ ոտներն. եւ օձի պէս ինք սողալով՝
 Հասաւ լուռ մունջ հուսկ անոնց մեծ.
 Երկու անգամ քաթերն ի վեր հանեց մեղմով:
 Թիթեռն ի տես կասուին յամառ՝
 Իսկոյն քըռաւ մի այլ ծաղիկ մօտ ըսելով.
 «Բայց ես քեւե՛ր ունիմ, յիմար . . . :»

Լ Ք ՈՒ Մ Ն

Աղջիկ մը գողտրիկ, սժգոյն, սիրահալ
Պատուհանին սակ նսած կը սպասէ
Սիրելոյն, բայց նա կը յապաղէ գալ.
Կուսին աչքն աղբիւր մ'է գոգ արցունքէ:

Ի գու՛ր կը հալի կը սպառի, աւա՛ղ.
Խաբարի իւր դէմք, փոսանան աչքեր.
Այլ միտ կը սպասէ հոգւոյն անյապաղ.
Բայց նա չ'երեւիր, զի ա՛լ չունի սէր:

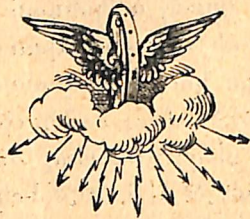
Ու ժամեր անցնին, կը հասնի գիշեր,
Եւ հոն է նսած աղջիկ վշտահար,
Եւ անձկութեան մէջ մաշի անձնըւեր.
Այլ իւր սիրելին չի գար, ո՛հ, չի գար:

Վշտերէն յոգնած, ջախջախեալ հոգւով,
Այլ եւս ուժասպառ, սաստիկ սժգունած,
Անկողին կ'իյնայ հէքն երազելով՝
Թէ սիրելիէն լուեր է յանկարծ:

ԽՕԼ ԲԱՂՁԱՆՔ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

Յանկարծ երկին ժպտեցաւ՝
Մոռցած կարծես միտս եւ ցաւ.
Աս պառակտում սեւ անպոյ
Կը քափքրփէ շոյ եւ բոց.
Անդ ասուպներ անհասար
Թողով երկնի ջինջ կանար՝
Մին խաչածեւ, մին կորակ
Ձիւրար կտրեն շարունակ:
Յուրս ցուրս ծիծալով կարկրքեն
Բոյից անհուն անպունդէն,
Ծիծա՛ղք հեգնոս որ ինդան
Երկրի վրայ անկենդան,
Որ ցեխի մէջ քաքախաւած
Կարծես կուրայ սրգամած
Եւ անէ՛ծք մ'ալ ծածկըրի
Մէջն արցունքոս այդ ծոցի,
Սեւ անէ՛ծք մ'է դէմ երկնից
Ձոր կը ժայքէ դառնալից:
Եւ ուզեցի զի քարեր
Որ են հանուր տարածուեր՝
Յանկարծ լինին բոցեր սուր
Կամ շոյշուուն կայծեր հուր.

Ու դէպ ի վեր սրբանան,
Այրեն լիզեն երկինքն այն.
Եւ կամ լինին շող փայլուն,
Աստղիկէն ալ մեծ անհուն.
Եւ երկինքն ալ նախանձի
Նոցա գոյնէն եւ խանձի,
Նըսեմանայ կարմրած:
Ապա երկինքն ալ յանկարծ
Գոռում գոչում մը բառնայ.
Եւ այդ գոչումն ալ նորայ
Հեզնոս ծիծալը լինի,
Եւ ես բերկրի՛մ խնդալի:

Պէ՛տք է սիրել այս կեանքն այնքան վաճ ու սին,
Պէ՛տք է քննիլ, պէ՛տք է ժպտիլ երեսին.
Պէ՛տք է արդեօք զոհել հոգւոյ վեհուօթին,
Իւր հեօսանաց մէջ զի մխուխ մերք անհուն:
Կ'արժէ՞ ապրիլ, զի դու ծաղկին գեղեցիկ
Պիտի շնչես բոյրն մի օր խաբուսիկ,
Քանզի իւր գոյն շըլացրնէ քո աչեր,
Եւ կամ մի օր արբեցրնէ թզեց սէր:
Պէ՛տք է ցանկալ կեանքի գրկէն անբաժան
Մընալ, ժպտիլ իւր երեսին անարժան:
Օ՞ն, անօր չէ՞ մարդուն սոսկալ մահուանէ.
Պէ՛տք է արդեօք բուռն սոսկմամբ մարդ վանէ
Ուրուականներ մահուան որ յիւր գանկ խուժեն,
Եւ կամ ասել ամէն որ ինչ մահ գուժեն:
Պէ՛տք է զի մարդ դողդոջելով հեռանայ
Գերեզմանէն, եւ պատրանաց փարի նայ:
Կ'արժէ՞ կապոյս յուսոց մէջ կեանքը հանել,
Քանկըզ պատել, նամբան կենաց մուր անել
Զի կարենաս կատարել ողջ բովանդակ:
Այս աշխարհ չէ՞ արդեօք փայլուն մի վանդակ,
Մեք բռչուններ՝ որ վայելեմք խնդազգած
Այսօր ժրպիտ, վաղիւ կրեմք խոց հարուած:
Հո՞ն չէ արդեօք զի խոհերու մեր քեւեր
Զըպարզըւած՝ կը խոցոտին կարեվէր:

Միբէ՞ այս սեղ երանութեան ետեւէն
 Երբ կը վազեմք, մեր խնդութիւնք կը սեւե՛նն:
 Հոս գոյութեան Կառն ու սժգոյն սեւութիւն
 Զի՞ սառեցներ քո իլծեռու ծովն անհուն .
 Կ'ուզէ՞ ապրիլ մարդ երբ գիտնայ տպագան .
 Կանխաւ գիտցուած չարիք սարսափ մեզ կուտան .
 Թուառութեանց ի սես մեր կեանք կը բունին ,
 Մեր աւուրց մէջ սեւ դառնութիւնք կը բունին :
 Այս չէ՞ մեր կեանք՝ զի խիճն ըզգաս միանգամ ,
 Պէտք է ապրիս, պէտք է սանցիս յարածամ :
 Քանզի մի օր պիտի լինիս սիրելի ,
 Պէ՞տք է մընալ եւ տեսնել հոգ աշխարհի :
 Այսօր բերկրանք կը կատարուին անգանօր ,
 Վաղիւ սակայն վիճեք հասնին նորանօր :
 Թէ արեւոյս այգուն նորոգ կուտայ յոյս ,
 Երեկոյից գայն չի՞ մարեր վերջալոյս :
 Պա՞րտ է սիրել ուրեմբն կեանքն յեղակարծ .
 Հա՞րկ է դիտել, երբ գիտեմք քաջ քէ յանկարծ
 Մի օր երբամբ իյնալ մահուան անյայտ գիրկ .
 Եւ գիտե՞մք մեք քէ կայ բընաւ անդ կեանք գիրք :
 Միտք անցեալն է զոր կ'որոնենք . ապագան
 Թէ գիտնայինք, ապրիլ եւ ոչ մի վայրկեան .
 Մեզ չէր հընար . պիտի՞ ընտելինք ոչնչին
 Մէջ խառնըւիլ, չգալ յոյգեր իսկ չնչին :
 Կ'արժէ՞ ուրեմն սիրել այս կեանք վաս ու սին ,
 Երբ հեզներով ծիծաղի մեր երեսին :
 Կարժէ՞ ապա գոհել հոգւոյ վեհութիւն՝
 Կենաց որ մեզ ծաղրէ խաղովն իւր անհուն . . . :

ՍԻՐԱԶԱՐ ԾՈՎՈՒՍ

Ողջո՞յն քեզ, ո՛ր ծով, պատեցիս անգին,
 Հոգիս, ո՛ր դու կեանքս, իմ ծով բարեծին .
 Ծո՛վ, այս գիշեր մութ խոկմանց մէջ քաղուած՝
 Քեզ հետ սեւցընես սիեգերէն, Ասուած :
 Անգունգրդ ալ բա՛ց սիրուհւոյդ համար .
 Թող ա՛լ հոն հանգչիմ, հալիմ սիրահար .
 Ճակատքս օձէ սուրբ փրփուրներով,
 Զի քեզ մի միայն կը սաձեմ գորով :
 Խօսէ՛ այս գիշեր ինձ, ծով գեղեցիկ,
 Ինչո՞ւ ես մըքին, այնքան ազդեցիկ,
 Ինչո՞ւ երկնքի բոլոր բիւրուոր,
 Ինչո՞ւ լուսնկան կուսի պէս աղուոր
 Փայլուն քո ջուրեր չըցուացընեն,
 Մինչ լոյս արցունքներ կը բափեն վերէն :
 Կը սպառի՞ն հասնին . գգուէ այն շողեր
 Որ իրենց ծայրով ծոցըդ հեղուն սէր :
 Դու չես ցոլացներ, զի վախճաս քէ իմ
 Հրաւէկ նախանձէս պիտի՛ այրիմ հասնին :
 Զի գիտես քէ, երբ երկնից լոյսերն ալ
 Ինձի պէս սիրես, մեռնիմ սիրահալ :
 Ծո՛վ, քէ քեզ նայիմ, հեռուն խոր ծոցիդ
 Անհուն ալուց սակ կը յուզուի հոգիդ .
 Երբ կը գուրգուրաս, երբ կը մըռնչես ,
 Երբ կը գորովիս դու իմ հըրայրէս ,

Միքսս , հոգիս , արցունքս ու շունչս անգամ
 Դէպ ի քեզ կորցես , եւ ես քարանամ :
 Ո՛հ , ես ժամերով կ'ուզեմ մընալ հոն ,
 Քեզ հետ միասին ապրիլ հոգեձօն ,
 Քեզ հետ խօսակցիլ , երգել միշտ քեզ հետ ,
 Հեռանալ ցամփէն ու լինիլ անհետ :
 Հեռու մարդոցմէ՝ բնդգրկած զիրար ,
 Ծո՛վ , զիրար շոյեմք գգուեմք անզաղար .
 Եւ բող նախանձին երկիւնքն ու ափեր ,
 Թո՛ղ կայծեր քափէ լուսնակն ոսկեհեր ,
 Թո՛ղ վառեն ըզմեզ նոցա հուրն ու կայծ ,
 Մեք շոգիանա՛մք միշտ յիբեար ձուլուած :

Հեռի մարդոցմէ , ծաղկէն ու դաշտէն ,
 Հեռի ցամափէն զոր մարդիկ պաշտեն ,
 Հորիզոնէն դուրս , ծովերէն հեռու ,
 Երկնէն անդին , խորն անդուզներու ,
 Ծովերէն խորունկ , բոլորէն շատ վեր ,
 Փոյք չէ քէ լինի անապատ աւեր ,
 Յանկայի ապրիլ ես հոն մինչեւ մտն ,
 Մէն միայնակ հոն ապրիլ մշտակայ :
 Փոյք չէ քէ աչերս ա՛լ չըսեսնէին
 Պարբն ալեաց հետ շուրջ երկնիւն ,
 Բոլորից հուր սէրէն հալումն անզաղար
 Եւ հիւժիւն լուսնոյ ծովուն հրայրէն վառ ,
 Նըման նէք մարմնոյն կուսին սիրահալ
 Որ հասնի սէրէն , հիւժի մեռնի ալ :
 Հեռու ես ապրիլ ցանկամ ամենէն ,
 Անդուրդ փոսին մէջ բող զիս փոխադրեն :
 Իմ աշխարհս հոն է , ա՛խ , հոն է միայն .
 Հեռու աղմուկէ , ժրխորէ այնքան ,
 Մրտիկ մէջ ապրիլ կ'ուզեմ անխըռով .
 Հոն կայ լոյս , ծաղիկ , լուսին , սէր ու ծով .
 Երազած աշխարհս , ա՛խ , սրտիկ մէջ է
 Անդորր երանիկ ... հո՛ն զիս փոխադրէ :

ԱՌՍՁԻՆ ՀԱՄԲՈՅՐՆԵՐ

Ես կ'ուզէի վարդէն քնուե
 Բոյրիկ մ'առնել գողտրիկ անուե ,
 Եւ այդ լինէր բոյրն համբուրին
 Առ սոխակաց վարդ սիրունին :

Ես կ'ուզէի կոհակներէն
 Երգ մը լրսել , երգ մ'այն սէրէն
 Ձոր լուսնկան համբոյրներուն
 Հէտ կը թափէ ի ծով անհուն :

Արփուոյն նախկին նառագայթէն
 Դիտե՛ս ի՛նչ բան շքնեա խնորեն
 Որ նախ ըզբեզ են համբուրեր .
 Բոյրըն մարմնոյդ , հըմայնդ ու սէր :

Կը ցանկայի վայրկեան ամէն
 Ծովէն , ծաղկէն , լուսէն , հողմէն
 Էլքսել մեղմիկ մրմունջ սիրուն
 Բնութեան նախկին համբոյրներուն :

Հ Ն Ձ Ե Ա Կ

Սա փուրցէն անցնող աղջկանց թե ի թեւ
 Կը սիրեմ շատ դիտել քայլերը թեթեւ .
 Սա ծովափին վրայ նստող աղջրկան
 Ձիս հրապուրեն մեղմ ակնարկներն անկենդան :

Կը գալարեն հոգիս նիշեր մի հէ՛մ մօր ,
 Կը սիրեմ շատ մանկան ոսկի հերէն աղբուր ,
 Մի երազող աղջրկան խոր ակնարկներ
 Գրծեն արժիս մէջն անհունին վե՛ն պատկեր :

Այլ անմեղուկ նկարիդ առջեւ , Տիրամա՛յր ,
 Կը մտնամ ես անուրջ , ակնարկ , գեղ , աղջիկ .
 Ու արցունքիդ , անմեղութեանդ սիրահար՝

Կը ծնրադրեմ աստուածեղէն փու հողուոյդ .
 Ձի դեռասի կուտութեան մէջ գեղեցիկ՝
 Մօր խանդակար եղար իսպառ անբացփակ :

ՅՈՒԶՈՒԻԼ Կ՝ՈՒԶԵՄ

Ինձի հարցուցին . Կ՛ուզե՞ս նրմանի
 Կեանքը ծաղիկի թէ մի թռչունի ,
 Փայլուն Աստիկի՞նք թէ պեաց ծովուն ,
 Կամ դողդոջ ցօլին , եթերին անհուն :
 Ըսին ինձ . Կ՛ուզե՞ս որ կեանքը ըլլայ
 Երկինք մը բոցոս , յիշատակ անմահ ,
 Ծաղկանց մի պարեւը կամ ծով մը յուզեալ ,
 Համբոյր մը սիրոյ կամ մի սէր անհալ :
 Ա՛խ , կ՛րսեն ինձի . Կ՛ուզե՞ս նրմանիլ
 Լեռան խոտերու , բուսոց նոթածիլ ,
 Երկնի ասուպին կամ ժայռից երկրի ,
 Կարկաչօղ առուին կամ հծձօղ ֆնարի : —
 Օ՛հ , ես չեմ ուզեր ո՛չ ամպ ո՛չ ծաղիկ ,
 Զրլլա՛յ թող իմ կեանքս ասուպ կամ թռչնիկ .
 Սէ՛ր թող ըլլայ այն , վիճե եւ զգածում ,
 Բոց կրակ համբոյր , ցաւերու փրփում .
 Թող չըլլար կեանքս երկի՛նք մ՛իսկ՝ երբ զայն
 Պիտի չըյուզէր արցունք մը միայն :

ՄԵՌԵԼԻՆ ՍԵՆԵԱԿԸ

Կէս գիշեր է . նըւաղ լուսիկ մը պլպլելայ
 Հէք մեռելին սենեկին մէջ անուր , ուր լայ
 Մայր թախծալից , մայրն որ խորէն օրսին հեծէ :
 Մի վիճե անհուն , որ քան զամէն վիճեք մեծ է ,
 Կը պատահէ օրսիկն անոր վայրենաբար ,
 Զոր խզրատած է այնքան սուր մահուան տապար :
 Տըձե ու հին մի մահնակալ անտառ փայտէ ,
 Զոր մեծատունն արհամարհոս պիտի աւէ ,
 Յաճ սենեկին մէջ կ՛երկարի շատ ցաւագին ,
 Եւ անկողնեակ մը հոն ձգուած վերայ մահնին ,
 Հո՛ն ուր իղձեր վաղամեռին եւ յայտ ջընջին՝
 Իւր կենաց հեռ միանալով մեծ ոչընչին :
 Հոն պառկած է մեղրամուկ զերդ մի արձան
 Մեռելն անգոյն , մեղամաղձոս , յրուիկ , անձայն :
 Վերմակ մը հին մինչեւ նորա մէջքը ծածկէ ,
 Գլխոյն վերեւ խաչիկ մը սեւ որ ծակծրկէ
 Զանի դիտող գրքոս արտերն որ գորովին .
 Առկայծեալ նրագ մ՛ալ կայ դուրսած վերեւ գլխին ,
 Զոր կամի մարդ մարել , անդէն այդ տեսարան
 Խաւարի մէջ ընել անհետ , այն սգո՛յ խորան .
 Եւ երկաթի կրակաւորան մ՛ալ ուր մըխան
 Կըսորք անխոյ , գրեթէ շիջած անոր նըման :
 Այս էին զարդ մայր սենեկին խեղճ յարդարման ,

Ուր տեղ վայրագ յուզմամբ ձկնած էր սալ դարման
Թռուռ մայրիկն որ սախցրնէ որդւոյն մարմին,
Իւր հոգեակին՝ որ պիտ' ըլլար պարծանք զարմին :

*
* *

Կէս գիշեր է . պահապանին հաստ գաւազան
Հրնչեցրնէ սենեկին մէջ ձայնը բախման :
Գլխուն վերեւ դրուած յուսիկ սակաւ մարի,
Հէ՛ք մօր արիւնն երակաց մէջ կարծես սառի .
Տըխտ'ը նըւագ, սենեկին մէջ գիշերն ի բուն
Տանեաց վերեւ արձագանգ սայ շառագոյժ բուն .
Մահերգն է այն զոր յօրինէ հաւն ողբերգու
Ի յուր հէ՛ք մօրն որ ցրնորեալ արտօւր հեղու .
Եւ անէձներ բոցերու պէս կը սրբանան
Այրել երկինքն, այրել անգուրք հեռակ մահուան,
Որ կանխած է ընել սրտիկն իւր չոր մոխիր,
Գուցէ քեզիքիլ զոնին վրայ անկարեկիր :
Թեւ մ'ունենալ այժմիկ ըրձայ, թեւ վեհալից,
Սլանալ յեկին, պատուել կտրել կամարն երկնից,
Եւ վրէժ լուծել ու ջնջել հոն ի մի հարուած
Սասակելով ամէն ոգի հոն բընակած .
Եւ թըռիլ հոն, թնել երեսն այն հեռակային,
Այն սուրբ անուան զոր տրուած էր նըմա երկին՝
Ըլլալ եղծիչ, այրել բոցով զոգին անհուն .
Անին լինել, այլ եւ թգնա ընել անիրն :

*
* *

Կէս գիշերն ալ կ'անցնի սակաւ . յոյս մը թեթեւ
Պատուհանէն ներս սրարդի, եւ յուսոյ թեւ
Առնու մայրն հէ՛ք, չէ՛, անգուրք չէ այնչափ Ասուած,
Արեալուսին պիտի յառնէ որդին մեռած :
Ձեռքը սրտին սանի որդւոյն սառած ու պաղ .
Գլխուն վերեւ դրուած յուսիկն այն մեղմ նըւաղ
Յեշին անգամ կը պլպլայ, եւ նեմարուի
Հէ՛ք մեռելին երեսն անգոյն եւ աչք ծառի .
Թարթիչներուն սակէն հայեաց մը յուսահաս
Գողպրնէ սենեակն իսկոյն սարսուռով անհաս :
Եւ դառնացած բողոք մ'ունին նորա շրթներ .
Մեռնի՛լ . . . բայց նոր պիտի շնչէր իւր հոգին սէր .
Մեռնի՛լ . . . երբ վերջն իւրմէ աշխարհ պիտի մընար .
Ինչո՞ւ ծընաւ, երբ այսօր շուտ մահն էր հընար :
Եւ առաւօտն է յաջորդած մուր գիշերուան .
Արեգակն հառազայքներ իսկոյն փութան
Ողողել յուզն անգուրք յուսով եւ քարացած
Որդւոյն մարմինն յայտ յանդիման ցոյց սալ աչաց .
Այն պատուհանն որ գտնուի գլխոյն վերեւ՝
Կը բանայ մայրն, առաւօտեան հողմն ու արեւ
Ջի քափանցեն, եւ պատանին նուաղեալ սապէ
Կեանք բսանայ, երանգի դէմքն ու օդ շնչէ :
Եւ հեռաւոր լեռները, ծով ժպտին հիմայ,
Թռչնոց երամբ մարգագ վերայ կ'երգեն ծաղկեայ,
Հողմիկն անուշ երգ մը հիծէ անմեղ հոգուց,
Վազէ առուն կարկաչելով յսոց մէջ հոծ :
Եւ հորիզոն կը նըկարուի շողուն գունով .
Կեանք է համակ, փքրում կենաց, առաւօտ զով :

Եւ հեռաւոր կապոյս ժայռեր բան մը խօսին . . .
 Երանութեան արձագանգներ յերկին հոսին .
 Հորիզոնէն լոյս մը ցոլայ , նանանչ ոսկի ,
 Օրհներգ թէ վայ . . . ա՛հ , նորա մէջ բան մը վառի :
 Եւ մեռելին սենեակն է հոն միայն սրխուր ,
 Մովուն եզերք շինուած խրդիկ խեղճուկ ու լուռ :

*
 **

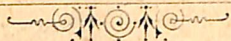
Հիմա զանգակ եկեղեցւոյն կը զօղանջէ ,
 Եւ յամենուս սրխուր հրաւէր յայն տեղ կոչէ .
 Քանի մի հեղ այդ պրդնձէ խոռո՞ր բաժակ
 Նրբ քրքրուայ , կ'ըսէ ընչեղ ո՞ք անդ խաժակ .
 « Աղհաս մ'է այդ մեռնօղ , ի՛նչ փոյթ թէ հոն չերթամ . »
 Եւ կը կարգայ , ըսպաննելու այրբն փարթամ
 Իւր ժամանակ , մահազո մը հոն սեւ ձեռագրէ .
 Կ'անցնի անհոգ , եւ թաց հազով իսկոյն մաքրէ
 Իւր լայն կոկորդ , եւ նոր սիրերգ մ'երգէ նորէն :
 Հէ՛ք պատանւոյն հանած են դին նեղուկ բանէն
 Եւ մուք շիրմին մէջ կ'իջեցնեն , եւ բահով հող ,
 Թը՛խ , բը՛խ . . . նետեն , եւ պատանի մը լոկ լացող
 Ափիկ մը հող նետէ վրան , եւ դառնացած
 Դանդաղ ֆայլով կը հեռանայ , եւ դառնայ ցած
 Իւր սքնակին մէջն ըսփոփել մեռելին մայր ,
 Պահ մի թերեւս մեղմել վիշտերն իւր անհամար :

*
 **

Կէս գիշեր է . նրաղ լուսիկ մը պրլպրլայ
 Հէ՛ք մեռելին խրցիկին մէջ անուր , ուր լայ
 Մայր թախծալից , որ անկողնոյն ֆով կ'աղօթէ՝
 Գլխէն ի վար ձրգամ սրգոյ ֆող մը լսքէ ,
 Աղօթագիրքն ոսկրուս դողդոջ ձեռներուն մէջ ,
 Եւ դիտելով տղեր փայլուն յերկինն անեւջ .
 Ու միամիտ մի գոհացում սրբին խորէն
 Փթթի յանկարծ . վիշտը մարած , զըւարթօրէն
 Խորհի , որդիս այս աստղերուն մէջ չէ՞ արդեօք .
 Նորա հոգին չէ՞ ըզգեցած մարմին նորոգ :
 Նա ձնադրեց ու զարնելով կուրծքը գետին՝
 Հուսկ Աստուծոյ աղօթք մ'ուղղեց , աղօթք յետին .
 Զի « Հայր մեր » ին երբ հասաւ կարգն , անդէն յանկարծ
 Վեր կանգնեցաւ եւ գլխահար վայրենացած
 Գոչեց . « Պէ՛տք չէ՛ յամենայնի լինի ֆո կամք : »
 Պէ՛տք չէր երբեք որ խրլէիք զակիս նոր կեանք . . .
 Եւ ուխտեց հոն որդւոյն ի սնար յերկինս ի վեր
 Բընա՛ւ չրսել շարսասանել աղօթքն . . . Հայր մեր :

ԱՆՇՈԳ ՏՂԱՆ

Խաղամ խնդամ, կը պարեմ անդ,
 Իմ փոյրքս չէ վիճ, մաճ ու հալ,
 Բաւական է չըլլամ հիւանդ,
 Եւ աւուր հացս հոգամ գտնալ:
 Յետոյ ինչո՞ւ ես լամ ողբամ...
 Ոսքըս չըկայ կօշիկ գուլպայ,
 Գըլուխս գլխարկ չունիմ անգամ
 Ու փոյք ընեմ թէ կը հիսնայ
 Հայր մայր չունիմ ծընամ օրէս
 Ու մեծցընեն չարչարելով,
 Դպրոց չերթամ սա սրղոց պէս,
 Հող ու պարտէզ իմս են եւ ծով:
 Առտուն կ'եղնեմ վազեմ հոն հոս,
 Շարսկս առած սանիմ ծըրար,
 Ծանրք բաներ կըրեմ անխօս,
 Կանի մը ստակ, ինձ կ'ըսեն, ա՛ն:
 Ու ա՛լ անհոգ արեւին տակ
 Կը բընանամ, եւ ձըմեռուան
 Սառիս բուժէ արեւ կըրակ,
 Պառկիմ գերդ դի վերջն անկեցնդան:
 Ետն իրիկուն կ'ըլլայ նարէն,
 Կ'ելլեմ փունէս ծովեզր երթամ.
 Կը կօտանայ աչխս սպուռէն,
 Երբ աղջիկներ տեսնեմ փարթամ:

Եւ կը խնդամ ի տես սրղոց
 Ու կը հագուի՞ն ու կ'աշխատին
 Գտուիլ թեւին աղջկան հուր բոց...
 Այն ի՛նձ նայի ծայրով աչքին:
 Զի աղջիկներ կան շատ բարի
 Ու կը գրքան մերկ ոտներու.
 Եւ հագուեսս ալ ու կը վառի
 Աղտէն՝ պատած է եւ մերկ ուս:
 Իսկ երբ գիտեր ըլլայ, հո՞գոս է.
 Բազկասարած սա քրքեցին
 Զոր դաճին խոր տեսնա՛մ՝ իմս է,
 Անդ բընանամ շողով լուսնին.
 Զեմ խորհիւր ես ձմեռն վըրայ,
 Արդ տա՛մ է, հաց ունիմ, հո՞գս է.
 Վեր նայեցէ՛ք, երկինք մը կայ,
 Յուրսն ալ կ'անցնի, Աստուած մեծ է...

Ն Ա Յ Ո Ւ Ա Մ Ք Մ Ը

Մագերք ծով, սեւ խոպոպներ,
 Հասակն երկայն, այսերն աղու,
 Խորունկ այեր, նուրբ քիթ ունէր,
 Շրթներ մանրիկ, ժրպիտ սրղու.
 Եւ իւր ձեռներն երկայն ու նուրբ,
 Իրանն ամբողջ էր հրեշտակի,
 Զիւն ակուններ, նակասն ալ սուրբ,
 Սեւ հագուստին մէջ գերդ հուրի:
 Այլ այդ գեղոյն հոգի սրւած,
 Շունչ կեանք միայն հոն դրւած էր
 Նայուածք մ'անգոյց աչքին մէջ կայծ,
 Առանց որոյ սառ են այեր:

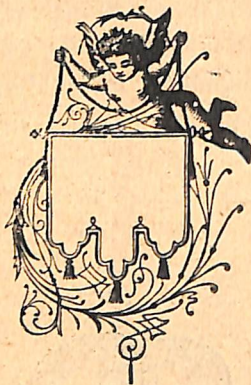
Վ Ե Տ Ի Տ Ղ Ա Ն

«Վեսերք շաւ կը սիրեմ,»
 Կ'ըսէր մի օր լալագին,
 «Սիրքս անոնց նրբիւրեմ
 «Որ կը մարեն իմ հոգին:»
 Զի ցաւերու մէջ ծընաւ
 Մի սեւ գիշեր այդ սրղան,
 Մեռաւ ցաւով մեծ անբաւ.
 Մայրն հագիւ պապած զայն:
 Տրղան ալ մահ կը սիրէր,
 Զի չընանչցաւ հայրն անգամ.
 Կը պաշէր լոկ բասուերներ,
 Ուրուականներ ամէն ժամ:
 Ինքն բասուեր իսկ էր արդէն,
 Դակիտ հոգի մը մարող,
 Եւ առտու մ'ալ՝ նրբեղէն
 Տրղան դրին ի սեւ հող:

ԿԵՌԱՍԻ ՏԵՂ

Պարտիզին մէջ նա ծաղկանց սակ պառկած էր ,
 Իւր սեւ աչերն երկնի վրայ կը յածէր .
 Գլխուն սակ քեւն՝ հրմայնով նուրբ ու անհաս ,
 Աշովն առ կախ բռնած ունէր զոյգ կեռաս :
 Ես մօտեցայ դիտել կոյսն այն սիրավառ ,
 Անոր գեղէն ես արքեցայ գլխազար .
 Մինչ կ'ուզէի ուսել կեռասն իւր ձեռքին ,
 Անոր բերնին յանկարձ շքրունքս հրպէին :

ԲԱՂՁԱՆՔ ՄՍԼ

Հո՛ն, վե՛րն, հեռո՛ւն , երկնից սժգոյն կապուսին մէջ ,
 Օ՛հ , անձկանօք մխտիլ քաղուիլ ես ցանկայի .
 Ես կ'ուզէի որ եթերէն այն քափանցիկ՝
 ձերմակ , գոյսրիկ հրեհակաց մի խուժք իջնէր ,
 Որոց շուշան քեւերուն շուրջ բոլորէին
 Ծիրեր սեւ մուր , եւ ծաղիկներ անուշաբոյր ,
 Ծաղիկներէն որ դրբալսին մէջ կը փքքին ,
 Զարդարէին շուրուն իւանն հրեհակաց .
 Եւ բուրէին այդ ծաղիկներ անմահական
 Հոս անուշիկ՝ ուր մարդ կը գգայ խորին քախիժ ,
 Այն ժամուն պէս՝ երբ զսնըխս մահամերձիկ
 Մանկան եւ կամ անմեղ կուսին սքնարին հով :
 Այո՛ , գիշեր մ'երբ անկողնիս մէջ ննջէի ,
 Այդ զըւարթնոց պարն իմ հովիկ գար ու հանգչէր ,
 Եւ այդ մահու բոյրն այնպէս զիս արքեցընէր՝
 Որ նուազէի եւ ա՛լ բընու չարքննայի :
 Եւ հրեհակներն իմ այդ հունէն շա՛ս ըզմայլած՝
 Իրենց քեւով մի դազապիկ ձեւացնէին .
 Զեհեղէին այն տեղ մեղմով մարմինս անշունչ ,
 Ու երգելով մեռելական սաղն երկնաւոր՝
 Ամբառնային վե՛րն , հեռո՛ւն , մէջն երկնքին ,
 Սա բոյլ քեթե կապուսին ծոցն անդորրաւէս :
 Հո՛ն քաղուէի ու ննջէի հուն անխրոով ,
 Մինչեւ աշխարհ բոլոր փոխուէր յանէուրիւն :

ԴԱՇՆԱԿԻԴ ՔՈՎ

Վեջալուսին հետ արդ մարող
Թող նըւաղին քու դաւնակիդ
Վերջին խաղերն խոր հոգեցող,
Եւ բոյլ մի սար նուրբ հոգեկիդ
Որ յամի շուրջ մեղմ դաւնակիդ .
Զի չըհասնիս ա՛լ մարմնասպառ .
Դու գալկանոյ՛ իւ սիրածմիս
Վեջալուսին հետ սրահար :

Ա՛լ նուրբ ձեռքերդ մանրիկ երկար
Թող չըպարեն փոքուկին վրայ .
Ա՛լ մեղմագեղ հարուած մի սար
Քու դաւնակիդ, ելիր գրնայ
Պատուհանիդ առջեւ դիտել
Այգուն վերջին շողերն ու նետ .
Ա՛լ մի յուզուիր վշտով անել,
Որ չըմարիս իրիկուան հետ :

Ազուր աղջիկ, սըժգոյն, անոյ՛ յ,
Քեզ պէս դողդոջ կը նըւագես .
Առաւօտն իսկ հոգւոյդ անյոյս
Քան մ՛է, աւա՛ղ, հասնումի պէս :
Արդ զարկ դաւնակրդ անուշի,
Վերջ երեկոյն մեռնի մեղմով .
Դակոս հոգիդ պիտի մարի
Վեջալուսին դաւնակիդ քով :

Գ Ի Շ Ե Ր

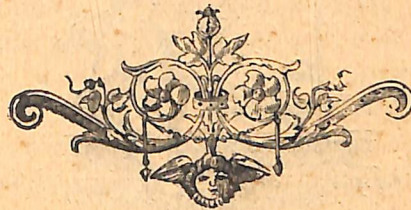

Գիւտե՛ր, ինչո՞ն կը փախչիս
Իմ սընարիս վերեւէն .
Եկուր ընդ միտս հոս հանգչիս,
Ես կ'ախորժիմ շատ սեւէն :

Մ'երբա՛ր, գիւտե՛ր, մի՛ ցուրիւր
Գէթ սենեկին իմ խորէն .
Ես ասդերը չեմ ցաւի՛ր՝
Թէ չըփայլին հոն նորէն :

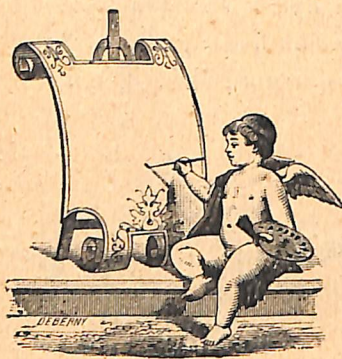
Մուք մուք ամպեր կը սիրեմ,
Եւ ծովերու խոր մըռունջ .
Մ'երբա՛ր, գիւտե՛ր, չընիրհեմ
Նրբ դու հոս ես յուր ու մունջ :

Ո՛հ, գիւտե՛ր, քեզ կը փարիմ,
Զի սիրեմ շատ խորհուրդներ . . .
Նըման հոգւոյս քեզ մտերիմ
Ունիս գազնիք, վի՛ն ու սէր :

ԱՐԻՒՆ-ՄԵԼԱՆ

Բաղձանկներս խօլ, վեսերն հոգւոյս,
 Կըրակ յոյգերս, կայծերս եւ լոյս
 Պատկերելու համար ազգու,
 Ի՛նչ ցանկայի, խորհի՛ս բնաւ դու . . . :
 Սիրքս լինէր մի կաղամար
 Այն տեղ խուժօղ արեան համար,
 Եւ քաթխէի գըրիչքս հոն,
 Բաղձանկներն իմ գրել հոգեձօն :
 Յայնժամ արիս Արիւն-մեղան
 Պիտի գըծէր միտս խոր ու լայն
 Պատկեր մ'որո՞ւ բայց նըւարուն,
 Աննիւք, տգոյն բան մի անհունն .
 Գուցէ պատկերն էր այդ հոգւոյս
 Ձոր հոս քերեւս նանչնար լոկ կոյս :

ՇՈՒՏ ԿԸ ՄԱՐԻՆ

Փոսփռին պէս որ նաւակիս
 Քիակներուն ծայրերէն
 Շող կը տեղայ ի ջինջ ալիս,
 Եւ կը մարի հոն նորէն .
 Բաղձանկներս ալ անոր պէս լոյս
 Շուտ կը մարին մէջն հոգւոյս :

Մըխէ՛ քիակդ ծովուն մէջ խոր .
 Մի լուսեղէն վարս հիւսուի,
 Իւր քելերէն շող լուսածոր՝
 Կարին ի ծով լայն ծալի
 Ազամանդներ . բաղձանկներս ալ
 Են անոնց պէս մաշ ու հալ :

Յիշե՛ս գիշեր մ'ուզեցի շատ
 Մագերս անոնց նըւանին .
 Ձի կրակ բոյլեր գլխոյս ազատ
 Ցանեն հուր մէջ էու սըրսին .
 Այդ բաղձանկն ալ մարեցաւ շուտ,
 Ցամաք ելանք երբ ցաւուտ :

Եւ ա՛լ բաղձանկ չունենալ բնաւ,
 Այս էր իմ իղձ, ան ալ վաղ
 Շիջաւ . ու միտս ծաղիկ, խոտ քաւ,
 Մարդ կամ քոչնիկ, ծով խաղաղ

Երբ մերք հոգւոյս հետ կը շփուիմ ,
Փայլին իղձն նման փոսփորին :

Ա՛լ չընտիմք քեզ հետ նաւակ ,
Զըմբխենք թի խոր ծովուն ,
Ա՛լ չըզիտենք փոսփորն անյագ
Ու չըվառենք մեր սիրտն անհուն .
Բայց այդ իղձն ալ պէս փոսփորի
Վաղն այգուն հետ կը մարի . . . :

Վ Ր Ի Պ Ա Կ Ք

Էջ	Տող	Սխալ	Ուղիղ
28	20	տաս	տոս
30	1	ըսիր	ըսին
30	4	կոհակիս	կոհակին
31	11	չըպիտի	զի պիտի
40	1	(մոռցուած) Լուռ գիշեր է հոգիս սակայն,	
41	3	վայ է ,	պահն է
41	4	եւ	որ
43		ԴԱՇՏԻ ԱՂՋԻԿ	ԵՐԳ ՆԱԲԱՋԻՆ
45	9 է,	ո՛վ միակ սիրելիս	ո՛վ մայր միակ սիրելիս

Ծովափին վրայ	3
Ե՛րբ կ'ուզեմ մեռնիլ	5
Ծաղիկներս	7
Մեռած ծովուն	9
Բնա՛ւ չգգայ	11
Նախանձս	13
Անմեղ հոգւով	14
Յոռեսեր	15
Բաղձամբ	20
Խաչք	21
Մայիսի մէջ	23
Աննունին պէս	25
Դաւեսի աղջիկ	26
Շուշանի պէս	27
Ինչո՞ւ չեմ սիրեր	30
Հրեղէն ոգին	32
Երգ մանրիկ աղջկանց	34
Քերթողներու յիշատակին	36
Յուզեալ ծովուն	37
Իմ կեանքն	39
Սիրոյս գերեզմանն	41
Երգ նաւազին	43
Հնչեակ	45
Թռչուններուն	46

Ծաղիկն ու թիթեռնիկ	48
Լճումն	50
Խօլ բաղձանք գիշերուան	51
Կեանք պէ՛տք է սիրել	53
Սիրահար ծովուս	55
Իմ աշխարհս	57
Առ աշին համբոյրներ	58
Հնչեակ	59
Յուզուիլ կ'ուզեմ	60
Մեռելին սենեակը	61
Անհոգ սղան	66
Նայուածք մը	68
Վշտի սլան	69
Կեռասի սեղ	70
Բողձանձ մ'ալ	71
'Կառնակից քուլ	72
Քիշեր	73
Արիւն մելան	74
Շուս կը մարին	75
ՎՐԻՊԱԿԷ	77

11 587

11 588

11 589

11 590

11 591

11 592

11 593

